

ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ἀειθαλής τὴν σκέψιν, ὁ ἀεικίνητος καὶ ἀκκτάβλητος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ὁ Πολύβιος Δημητρακόπουλος, μετὰ βραχνιστικὴν νόσον ἐσθέσθη. "Αν ἄλλοι ξεψυχοῦν, μαρκίνονται, ἐξχντλοῦνται καὶ πεθάνουν, ὁ Πολύβιος—ὅλος πνεῦμα καὶ πνευματιστής—ἐσθυτε σὺν τὸν διάττοντα Ὁ θάνατός του ἐν λογοπαίγνιον. Ἐνῶ ἤθάνετο ἐπερχόμενον τὸν θάνατον, ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς συζύγου του, τῆς Εἰρήνης, καὶ εἶπε : «Θέλω νὰ πεθάνω ἐν εἰρήνῃ», καὶ ἀπέθανε μειδιῶν.

*

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, ἀπετέλεσεν ὁ Δημητρακόπουλος ἐξαιρετικὴν καὶ περίεργον φυσιογνωμίαν. Διάνοια ἀνήσυχος, φαντασίαν ζωηρά, συνδυαζόμενα μὲ ἔκτακτον φιλοπονίαν καὶ ἀντίληψιν γοργήν, συνετέλεσαν, ὥστε νὰ ἀναφανῇ καὶ νὰ δράσῃ εἰς τὴν πρώτῃν γραμμὴν. Δὲν ἦτο ἄνθρωπος τῆς μελέτης, δὲν ἐνέκνυεν εἰς τὰ βιβλία. Μὲ μόνην τὴν βοήθειαν τῆς ἐμπνεύσεως, ἀνεπλήρωνε τὴν ἀνωτέραν μὲρψωσιν, ἥτις θὰ ἀπέρρεεν ἐκ τῆς σπουδῆς. Ὁ Δημητρακόπουλος ἐδημιούργει. Καὶ δι' αὐτό, ἂν τὰ ἔργα του δὲν ἔχουν βάθος, ἔχουν ὅμως ψυχὴν. Καὶ εἶχε τόσο πνεῦμα, ὥστε νὰ τὸ σπαταλᾷ ἀφειδῶς εἰς ποικίλας πνευματικὰς ἐκδηλώσεις. Ὅλα τὰ εἶδη τῆς φιλολογίας τὰ ἐδοκίμασε καὶ εἰς ὅλα σχεδὸν νῦδοκίμησε. Κυρίως ἦτο σατυριστής. Καὶ φιλόσοφος. Ἄλλ' ἔχι σχολαστικός. Αἱ Δύο Διαθήκαι, ἡ Σκουπιδιάδα, τὸ Κριτήριον εἶνε τὰ κάλλιστα.

Ἦρχισε τὸ στάδιόν του ἀπὸ ὑπαξίωματικῆς. Μόλις ἔγινεν ἀνθυπολοχαγός, ἡ Μοῖρα ἀγρίως τὸν κατέτρεξεν. Ἐκάθησεν εἰς τὸ ἐδωλίον τοῦ κατηγορουμένου, ὡς ἐνοχος πρᾶξεως, ἣν δὲν διέπραξεν, καὶ ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν δὲν ἠπίσθησεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν. Καὶ ἤρχισε γράφων . . . ἀπὸ ρυτῆρος. Θεατρικὰ ἔργα, τραγωδίας, δράματα, ἱλαροτραγωδίας, κωμωδίας, ἐπιθεωρήσεις, ὑπερέττας, μονολόγους, φαντασμαγορίας. Μυθιστορήματα—αισθηματικὰ καὶ ἱστορικὰ καὶ περιπετειώδη καὶ κοινωνικὰ. Ποιήματα—λυρικά, πατριωτικά, σατυρικά, ἐπικά, ἐπιγράμματα, τραγούδια. Ἐδημοσιογράφησε—πολιτικὰ ἄρθρα, χρονογραφήματα, πλαγιότιτλα. Ὁ Δημητρακόπουλος δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς Ραγκωθῆς εἰς τὴν πολυγραφίαν, Λασκαραῖτος εἰς τὴν σάτυραν. Πνευματιστής ἔγραψε τὸ διεθνoῦς φήμης βιβλίον του «Τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς». Ἐκαμε σειρὰν διαλέξεων πνευματιστικῶν, ἐκθέτων πρωτοτύπους θεωρίας περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, εἰς ἣν ἀκραδάντως ἐπίστευε.

Πόσους τόμους ἔγραψε ; Καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἤξευρε. Διακοσίους ἴσως. Ἐὰν ἄφηνε ἀπομνημονεύματα, πόσον ἐνδικφέροντα θὰ ἦσαν. Βεβαίως δὲν θὰ τὸν ἄφηνεν ἡ ἀνάγκη ὅπως κερδίζῃ διὰ τῆς πέννης τὰ πρὸς τὸ ζῆν, διὰ νὰ γράψῃ καὶ διὰ τὸν ἐαυτὸν του, διὰ τὴν ζωὴν του καὶ ὅχι διὰ τὸν στόμαχόν του.

Ἄλλὰ τὸ παράπονον τῆς βιοπάλης τῶν συγγραφέων, εἰς ἣν αὐτὸς ἰδίως ὑπέκυπτε, διετύπωσεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐνδικφέρουσαν ὁμιλίαν, ἣν ἔκκαμεν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ «Παρασού» ὡς πανηγυριστῆς τῆς δεκαετηρίδος τῆς «Πινაკοθήκης», ἥς ἦτο προσφιλὴς συνεργάτης καὶ τῆς ὁποίας μὲ μεγάλῃν συμπάθειαν ἐχαιρέτισε τὸ ἔργον. Ἐκῆρξε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι «ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν ἀγαπᾷ τὸ σοβρὸν βιβλίον, καὶ ἐξ ἀνάγκης βιοποριστικῆς ἔγραψε ἔργα οὐχὶ προσοχῆς καὶ τέχνης, ἀλλὰ βιβλία προδίδοντα τὸν σπασμὸν τῆς βιαστικότητος καὶ τῆς ἐπιζητήσεως τῶν πλαστῶν θεσεων διὰ τὴν νοσηρὰν προτέλκυσιν τῆς περιεργείας τοῦ ἀγκνώστου». «Ἄς γνωρίζουν, ἔλεγε τότε οἶοναί ἀπολογούμενος, οἱ ἐπιγιγνώμενοι ὑπὸ ποίαν εὐρισκόμενοι βαρυτάτην ἀτμοσφαιρικὴν καὶ ψυχικὴν θλίψιν ἐγράψαμεν ἐπὶ τοῦ χάρατος καὶ γραμμῆς ἀναξίως φιλολογικῶν αξιώσεων».

Εἰς στιγμὴν πανηγυρισμοῦ μιᾶς δεκαετοῦς φιλολογικῆς ἐργασίας, ἣν ἀντεπροσώπευεν ἡ «Πινაკοθήκη», ἐλέχθησαν ὑπ' αὐτοῦ μὲ πολλὴν πικρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰλικρίνειαν, ἀλήθειαν, αἱ ὁποῖαι καὶ σήμερον ἀκόμη—μετὰ μίαν δωδεκαετίαν ὁλόκληρον—ἡμποροῦν νὰ ἐπαναληφθοῦν, καὶ ἐν ὑπερθεματισμῷ κάλλιστα.

Ὁ Δημητρακόπουλος δὲν ἀπέκαμε γράφων, μολονότι ἦτο τόσῳ δυσμενὲς διὰ τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων τὸ περιβάλλον, καὶ τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ κρατικόν. Καὶ ἤδη ὅτε ἔληξε διὰ τοῦ θανάτου τὸ ἔργον του, δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ : Ἡ πολυγραφία τὸν ἔβλαψε ; Ἀμφιβάλλω. Διότι τοῦ ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ἐκχύσῃ ὅλην τὴν πνευματικότητα τῆς ψυχῆς του. Ἐχομεν εἰς τὰ ἔργα του ὁλόκληρον τὸν Δημητρακόπουλον. Μὲ τὰς ἀρετάς του καὶ τὰ ἐλαττώματά του. Ἐὰν ἔγραψε καὶ διὰ τὸν ἐπιούσιον, δὲν ἠλάττωσε τοῦτο τὴν ἐκλεκτικότητα ἄλλων σοβαρῶν ἔργων του. Ἦτο γόνιμος, ἀλλὰ δὲν ἐξηντλεῖτο. Τοῦ ἔλειπε τὸ περίτεχον ὕφος, ἡ βαθεῖα κρίσις, ἡ ἀεμβρίθεια, ὅπως θὰ ἔλεγέ τις δι' ἄλλους. Ἀλλὰ τότε δὲν θὰ ἦτο ὁ ἀνεπιτήδευτος, ὁ φυσικός, ὁ χαρίεις συγγραφεύς, ὁ ὁποῖος ἔγεινε καὶ τόσον ἀρεστός. Ἐνας ἐξυπνος συγγραφεύς δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ καταφεύγῃ εἰς τὴν ξένην σοφίαν ἢ νὰ μιμεῖται τὴν τεχνουργίαν.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

γίαν άλλων, όπως άτυχώς ή νέα γενεά, άλλ' ούτε είνε ανάγκη και νά γράφη μέ τὸ σταγονό μετρον, διὰ νά φαίνεται σοφός.

Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Δημητρακοπούλου ὑπάρχει καὶ εἰς ἄλλος τιμητικὸς τίτλος: "Ὅτι ὑπῆρξεν ἀμείλικτος διώκτης τοῦ μαλλιαρισμοῦ. Τὸν ἐμαστίγωσε καὶ τὸν ἔσκωψεν ἀπηνῶς.

★

Ὡς ἄνθρωπος ἦτο ὅπως καὶ ὡς συγγραφεύς. Δὲν ἦτο διφυής, ὅπως ἄλλοι συνάδελφοι. Ἀπλοῦς, εὐχάριστος, σατυριστής, ἄκακος, πάντοτε μέ ἓνα μειδιάμα, μέ ἓνα χαριτολόγημα, μέ μίαν κελοσύνην εἰς τὰ χεῖλη. Κιτηναλῶσε τὴν τόσῳ ἀκμαίαν ζωὴν του, χωρίς ἐγωϊστικὴν ὀπισθοβουλίαν, χωρίς νά παραμερίσῃ ἄλλους διὰ νά ἐπιπλεύσῃ αὐτός, χωρίς νά περιαιτολογῇ, χωρίς νά ἀποταμίσῃ, Καὶ ἐνοσηλεύθη εἰς τὴν Κλινικὴν, συντηρούμενος ἀπὸ τὴν «Ἐταιρίαν τῶν Θεατρικῶν συγγραφέων» Νε

κρὸς ἐτιμήθη. Τὸ Κράτος τὸν ἐνεθυμήθη τοῦλάχιστον θανόντα καὶ τὸν ἐκήδευσεν δαπάναις του. Ὁ πρίγκηψ Νικόλαος, οἱ Ἀρχηγοὶ τοῦ Λαϊκοῦ καὶ Μεταρρυθμιστικοῦ κόμματος, θεατρικοὶ συγγραφεῖς καὶ ἡθοποιοὶ καὶ δημοσιογράφοι καὶ καλλιτέχναι καὶ ποιηταὶ καὶ λογογράφοι, ἐκύκλωσαν ἐν εἰλικρινεῖ θλίψει τὸ φέρετρόν του, τὸ ὁποῖον ἐκάλυψαν στέφανοι πολλοί, — ὕσταται ἐνδείξεις μιᾶς ἐκτιμήσεως, ἡ ὁποία θὰ ἐπιζήσῃ. Ὁ Πολύβιος ἂν δὲν ὑπῆρξε πολύβιος ἐν τῇ ζωῇ, θὰ εἶνε τοιοῦτος μετὰ θάνατον. Ὁ Δημητρακόπουλος ἐθεώρει τὸν τάφον ὡς ἓνα διάμεσον σταθμόν. Ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀθάνατον ζωὴν τοῦ πνεύματος. Ἄν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα πνευματισταί, τὸ πνεῦμά του ἦτο τόσον φωτεινὸν καὶ τόσον ἄφθονον, ὥστε νά μᾶς πείθῃ, ὅτι ὁ Δημητρακόπουλος δὲν ἀπέθανε. Πλανᾶται γύρω μας, ἕτοιμος νά ἐκσφενδονίσῃ μίαν εἰρωνείαν!

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Εἰς μίαν αἴθουσαν πολυτελεῆ συνωμίλει εὐρύς κύκλος ἐπισκεπτῶν.

Εἶχον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος χειμῶνος νά ἐπανίδω τοὺς εἰκονοβριθεῖς τοίχους καὶ τοὺς Περσικοὺς τάπητας καὶ τὰς βελουδίνας πολυθρόνας καὶ τὰ βαρύτιμα παρκαπετάσματα.

Ἐνεθρονίσθη εἰς ἐν ἀναγκυρικότατον κάθισμα, τὸ ὁποῖον ἐξέλεξκ διότι ἦτο παράπλευρον χαριτωμένης δεσποινίδος, τῆς ὁποίας περισσότερον μοῦ ἤρσκες τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἄλλως τε ἤθελα νά ἀποφύγω καὶ μίαν γρατάν, ἡ ὁποία ἤννοει νά τυραννῇ τοὺς παρκακθημένους μέ μίαν ἀφόρητον φλυαρίαν.

Δέκα εἶσαν οἱ ἐπισκέπται καὶ εἴκοσι χεῖλη ἀνεκινούντο σπασμωδικῶς. Ὅλοι συνεφώνουν, καὶ ἐν ταῦτοις τὰ στόματτα ἐπηγαίνοντο τόσον, ὥστε ἐρχίνοντο ὡς νά διεφώνουν ριζικῶς.

Ἐσιωποῦσα διὰ νά δυνηθῶ νά ἐννοήσω ἐπὶ τέλους τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας καὶ νά συντελέσω εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ διὰ τῆς εἰς αἶτοπον ἀπχωγῆς μιᾶς ὁμιλίας. Ἄλλ' ἐνόμισα σκοπιμώτερον ν' ἀποτακθῶ πρὸς τὴν γειτόνισάν μου.

— Καὶ ὁμιλοῦν; ...

— Περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων, μοῦ ἀπαντᾷ.

Ἰδοὺ θυμᾶσιος χαρακτηρισμὸς τῶν 999 ἐπὶ χιλίων ὁμιλιῶν. Εἶναι παλαιὰ μου συνήθεια νά θέλω νά ψυχολογῶ, ὁσάνκις ἐξαναγκάζομαι εἰς ἐπισκέψεις, ἐπὶ τῶν συνομιλιῶν.

Τὴν πρώτην λέξιν τὴν διεκδικεῖ ἡ ἡλιθιότης,

τὴν τελευταίαν ἡ ἀνοησία. Τετριμμένοι διάλογοι, προσπεποιημένοι, ἀνοήσιοι, ἀδιάφοροι, ὅταν δὲν εἶναι κακολόγοι καὶ συκοφαντικοί! Καὶ ἐφιλοσόφησα προχθές τὸ ἀπόγευμα — πάντοτε χωμένος εἰς τὰ βελουδίνα βῆθ τῆς ἡγεμονικῆς πολυθρόνας μου, ἡμικλείων κάποτε τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν — ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ ζητήματος.

Διὰ τὴν δὲν ὑπάρχει σχεδὸν εἰς τὰ Ἀθηναϊκὰ σπίτια τὸ σπινθηρίζον πνεῦμα τοῦ συνδιαλέγεσθαι;

Αἱ κυρίαι ὁμιλοῦν αἰωνίως διὰ τὰς μοδίστρας των, διὰ τὰ ἐμπορικά, διὰ τὰ γλυκίσματα, διὰ τὰς ὑπηρετρίδας, διὰ τοὺς κωλικοπόνους τοῦ μπεμπέ των. Οἱ κύριοι διὰ τὸ ἐπάγγελμά των, διὰ τὸ σπῆτι ἂν εἶναι ψυχρὸν ἢ θερμόν, ἢ διὰ τὸ ἐνοίκιον, καὶ ἀρέσκονται ν' ἀνακοινώσουν καὶ μερικὰς παρκατηρήσεις τοῦ μετεωρολογικοῦ δελτίου.

Καὶ ἂν ξεφύγουν ἀπὸ τὸν ἀδιέξοδον συνήθως κύκλον τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν, θὰ στρωθῇ μετὰ τινος τέχνης ἡ «πετσέτα» καὶ θ' ἀρχίσουν νά παρκαλύνουν ὀνόματα γνωστὰ καὶ ἄγνωστα, δεσποινίδες καὶ γεροντοπαλλήκαρα, πενθερά καὶ γαμβροί, ποῖος θὰ διαζευχθῇ, ποῖος θὰ ἀρραβωνιασθῇ, ποῖα ἀπήχθη, ποῖος ἔφαγε τὴν προίκα, ποῖα δὲν ἤξεύρει πῶς τρώγουν τὸ τυρὶ κλπ.

Καὶ διασύρονται πολλάκις ὑπολήψεις, καὶ